

PRAVOSODNO SODELOVANJE V KAZENSKIH ZADEVAH

Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah temelji na načelu vzajemnega priznavanja sodb in sodnih odločb ter vključuje ukrepe za približevanje zakonodaje držav članic na več področjih. Lizbonska pogodba je zdaj trdnejša podlaga za razvoj kazenskopravnega območja, obenem pa Evropskemu parlamentu daje nove pristojnosti.

PRAVNA PODLAGA

Členi 82 do 86 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU).

CILJI

Postopna odprava kontrol na mejah znotraj EU je znatno poenostavila prosto gibanje evropskih državljanov, hkrati pa omogočila lažje čezmejno delovanje tudi storilcem kaznivih dejanj. Da bi se spoprijeli s problemom čezmejnega kriminala, so v tako imenovano območje svobode, varnosti in pravice vključeni ukrepi za spodbujanje pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah med državami članicami, osnova zanj pa je načelo vzajemnega priznavanja. Sprejeti so bili posebni ukrepi za boj proti mednarodnemu kriminalu in za varstvo pravic žrtev, osumljencev in zapornikov po vsej Uniji.

DOSEŽKI

A. Glavni zakonodajni akti o pravosodnem sodelovanju v kazenskih zadevah

1. Postopki sprejetja

V skladu s PDEU se večina ukrepov za pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah sprejme po rednem zakonodajnem postopku in je predmet sodnega nadzora Sodišča Evropske unije. Kljub temu pa pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah, tudi če pustimo ob strani posebnosti območja svobode, varnosti in pravice (izvzeta za Združeno kraljestvo, Irsko in Dansko – protokola št. 21 in 22 k PDEU – ter posebno vlogo nacionalnih parlamentov – protokola št. 1 in 2), skupaj s policijskim sodelovanjem še vedno ni povsem vključeno v okvir EU in ohranja nekatere izvorne značilnosti iz predlizbonskega obdobja:

— Komisija si pristojnost za dajanje pobud deli z državami članicami, če te predstavljajo četrtnino članic Sveta (člen 76 PDEU).

- Parlament ima zgolj posvetovalno vlogo o posebnih ukrepih za pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah, ki jih nato soglasno sprejme Svet. Če v Svetu ni mogoče doseči soglasja, obstaja možnost, da devet ali več držav članic sodeluje na podlagi okrepljenega sodelovanja.
- 2.** Glavni zakonodajni akti, sprejeti po rednem zakonodajnem postopku
- a.** Skupni minimalni standardi za kazenske postopke:
- [Direktiva 2010/64/EU](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o pravici do tolmačenja in prevajanja v kazenskih postopkih;
  - [Direktiva 2012/13/EU](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2012 o pravici do obveščeniosti v kazenskem postopku;
  - [Direktiva 2013/48/EU](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2013 o pravici do dostopa do odvetnika v kazenskem postopku in v postopkih na podlagi evropskega naloga za prijete ter pravici do obvestitve tretje osebe ob odvzemu prostosti in do komunikacije s tretjimi osebami in konzularnimi organi med odvzemom prostosti;
  - [Direktiva \(EU\) 2016/343](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o krepitvi nekaterih vidikov domneve nedolžnosti in krepitvi pravice biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku;
  - [Direktiva \(EU\) 2016/800](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2016 o procesnih jamstvih za otroke, ki so osumljene ali obdolžene osebe v kazenskem postopku;
  - [Direktiva \(EU\) 2016/1919](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. oktobra 2016 o brezplačni pravni pomoči za osumljene in obdolžene osebe v kazenskem postopku ter za zahtevane osebe v postopku na podlagi evropskega naloga za prijete.
- b.** Boj proti terorizmu:
- [Direktiva \(EU\) 2016/681](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o uporabi podatkov iz evidence podatkov o potnikih (PNR) za preprečevanje, odkrivanje, preiskovanje in pregon terorističnih in hudih kaznivih dejanj;
  - [Direktiva \(EU\) 2017/541](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2017 o boju proti terorizmu in nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2002/475/PNZ ter o spremembi Sklepa Sveta 2005/671/PNZ;
- c.** Boj proti korupciji, kibernetiki kriminaliteti, goljufijam in pranju denarja:
- [Direktiva 2013/40/EU](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. avgusta 2013 o napadih na informacijske sisteme in nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2005/222/PNZ (direktiva o kibernetiki kriminaliteti);
  - [Direktiva 2014/42/EU](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. aprila 2014 o začasnem zavarovanju in odvzemu predmetov, ki so bili uporabljeni za kazniva dejanja, in premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, v Evropski uniji;

- [Direktiva 2014/57/EU](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. aprila 2014 o kazenskih sankcijah za zlorabo trga (direktiva o zlorabi trga);
  - [Direktiva 2014/62/EU](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o kazenskopravni zaščiti eura in drugih valut pred ponarejanjem ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2000/383/PNZ;
  - [Direktiva \(EU\) 2017/1371](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2017 o boju proti goljufijam, ki škodijo finančnim interesom Unije, z uporabo kazenskega prava;
  - [Direktiva \(EU\) 2018/1673](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2018 o boju proti pranju denarja z uporabo kazenskega prava;
  - [Uredba \(EU\) 2018/1805](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. novembra 2018 o vzajemnem priznavanju sklepov o začasnem zavarovanju in sklepov o odvzemu;
  - [Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta](#) o boju proti goljufijam in ponarejanju v zvezi z negotovinskimi plačilnimi sredstvi ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/413/PNZ;
- d.** Izmenjava informacij med državami članicami in agencijami EU:
- [Direktiva 2014/41/EU](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. aprila 2014 o evropskem preiskovalnem nalogu v kazenskih zadevah;
  - [Uredba \(EU\) 2018/1726](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. novembra 2018 o Agenciji Evropske unije za operativno upravljanje obsežnih informacijskih sistemov s področja svobode, varnosti in pravice (eu-LISA), o spremembi Uredbe (ES) št. 1987/2006 in Sklepa Sveta 2007/533/PNZ ter o razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1077/2011;
  - [Uredba \(EU\) 2018/1862](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. novembra 2018 o vzpostavitvi, delovanju in uporabi schengenskega informacijskega sistema (SIS) na področju policijskega sodelovanja in pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah, o spremembi in razveljavitvi Sklepa Sveta 2007/533/PNZ ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1986/2006 Evropskega parlamenta in Sveta in Sklepa Komisije 2010/261/EU;
  - [Uredba \(EU\) 2019/816](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o vzpostavitvi centraliziranega sistema za določitev držav članic, ki imajo informacije o obsodbah državljanov tretjih držav in oseb brez državljanstva (sistem ECRIS-TCN) z namenom dopolnitve evropskega informacijskega sistema kazenskih evidenc ter o spremembi Uredbe (EU) 2018/1726. Ta uredba je povezana s predlogom direktive, o katerem je Parlament 12. marca 2019 sprejel [stališče v prvi obravnavi](#) glede izmenjave informacij o državljanih tretjih držav in evropskega informacijskega sistema kazenskih evidenc (ECRIS)^[1]. Direktiva trenutno čaka na objavo v Uradnem listu;

---

[1]Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Okvirnega sklepa Sveta 2009/315/PNZ v zvezi z izmenjavo informacij o državljanih tretjih držav in evropskim informacijskim sistemom kazenskih evidenc (ECRIS) ter o nadomestitvi Sklepa Sveta 2009/316/PNZ.

- [Uredba \(EU\) 2019/818](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2019 o vzpostavitvi okvira za interoperabilnost informacijskih sistemov EU na področju policijskega in pravosodnega sodelovanja, azila ter migracij in spremembi uredb (EU) 2018/1726, (EU) 2018/1862 ter (EU) 2019/816.
- e. Zaščita žrtev:
  - [Direktiva 2011/36/EU](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev in o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2002/629/PNZ;
  - [Direktiva 2011/92/EU](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o boju proti spolni zlorabi in spolnemu izkoriščanju otrok ter otroški pornografiji in nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2004/68/PNZ;
  - [Direktiva 2011/99/EU](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o evropski odredbi o zaščiti;
  - [Direktiva 2012/29/EU](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ.

B. Agencije za pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah in drugi povezani organi

1. Agencija Evropske unije za pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah (Eurojust)

[Eurojust](#) spodbuja in izboljšuje usklajevanje preiskav in pregona ter sodelovanje med organi držav članic. Zlasti olajšuje izvrševanje mednarodnih zaprosil za vzajemno pravno pomoč in izvajanje zaprosil za izročitev. Eurojust na vse možne načine podpira organe držav članic pri izboljšanju učinkovitosti njihovih preiskav in pregona čezmejnega kriminala.

Eurojust lahko državi članici na njeno zahtevo pomaga pri preiskavah in pregonih, ki zadevajo to državo članico in državo nečlanico, če sta Eurojust in država nečlanica sklenila sporazum o sodelovanju ali če je bil dokazan ključni interes.

Eurojust obravnava enake vrste kaznivih dejanj, za katera je pristojna Agencija Evropske unije za sodelovanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj (Europol), kot so terorizem, trgovina s prepovedanimi drogami, trgovina z ljudmi, ponarejanje, pranje denarja, kibernetika kriminaliteta, kazniva dejanja zoper premoženje ali javne dobrine, vključno z goljufijami in korupcijo, kazniva dejanja, ki škodijo finančnim interesom Unije, okoljski kriminal in sodelovanje v hudodelski združbi. Eurojust lahko na zahtevo države članice pomaga tudi pri preiskavah in pregonu drugih vrst kaznivih dejanj.

Sedanji pravni okvir za Eurojust (Sklep Sveta 2009/426/JHA z dne 16. decembra 2008 o okrepitvi Eurojusta in spremembi Sklepa 2002/187/JHA o ustanovitvi Eurojusta za okrepitev boja proti težjim oblikam kriminala) je začel veljati 4. junija 2009. Vendar do 12. decembra 2019 začela namesto tega veljati [Uredba \(EU\) 2018/1727](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. novembra 2018 o Agenciji Evropske unije za pravosodno

sodelovanje v kazenskih zadevah (Eurojust) ter nadomestitvi in razveljavitvi Sklepa Sveta 2002/187/PNZ.

Eurojust objavlja [letna poročila](#). Njegov sedež je v Den Haagu na Nizozemskem.

2. Evropsko javno tožilstvo

[Uredba Sveta \(EU\) 2017/1939](#) z dne 12. oktobra 2017 o izvajanju okrepljenega sodelovanja v zvezi z ustanovitvijo Evropskega javnega tožilstva (EJT) velja od 20. novembra 2017. Parlament je odobril osnutek uredbe Sveta z [zakonodajno resolucijo z dne 5. oktobra 2017](#).

Ko bo EJT vzpostavljeno, bo svoje preiskovalne in tožilske naloge prevzelo na datum, ki bo določen s sklepom Komisije na podlagi predloga evropskega glavnega tožilca. Ta datum bo najmanj tri leta po začetku veljave uredbe o EJT.

Parlament in Svet bosta soglasno imenovala evropskega glavnega tožilca za neobnovljiv mandat sedmih let.

EJT naj bi začelo delovati do konca leta 2020 ali na začetku leta 2021. To bo neodvisen urad, pristojen za preiskovanje, pregon in izvajanje sodne oblasti pri kaznivih dejanjih zoper proračun EU, kot so goljufije, korupcija ali čezmejne goljufije na področju DDV v vrednosti več kot 10 milijonov EUR.

Večina držav članic se je pridružila Evropskemu javnemu tožilstvu, nekatere države članice, ki trenutno ne sodelujejo, pa se lahko pridružijo kadar koli. Osrednji urad EJT bo imel sedež v Luksemburgu, skupaj z glavnim tožilcem in kolegijem tožilcev, ki ga sestavljajo člani iz vseh sodelujočih držav članic.

VLOGA EVROPSKEGA PARLAMENTA

Parlament je imel ključno vlogo pri oblikovanju zakonodaje EU na področju pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah, saj je poskrbel, da je boj proti kriminaliteti in korupciji postalo politična prednostna naloga. V okviru rednega zakonodajnega postopka deluje na področju pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah pod enakimi pogoji kot Svet. Redni zakonodajni postopek se uporablja za skoraj vsa področja kazenskega prava EU z redkimi izjemami, na primer postopek odobritve za ustanovitev Evropskega javnega tožilstva.

Glavni instrument pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah med državami članicami je Eurojust. Med reformo Eurojusta je Parlament aktivno zagovarjal okrepljen parlamentarni nadzor in izboljšanje predpisov o varstvu podatkov.

Politika pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah se še vedno razvija, s posebnim poudarkom na učinkovitejšem boju proti vseevropskim grožnjam in kriminalu. Parlament je sprejel posebne ukrepe za boj proti terorizmu, mednarodnemu kriminalu, korupciji, goljufijam in pranju denarja ter za zaščito pravic žrtev, osumljencev in zapornikov po vsej Uniji. Sprejetih je bilo tudi več ukrepov za izboljšanje izmenjave informacij med državami članicami.

Kristiina Milt
05/2019

